

You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Zjawisko przekazywania pamięci zbiorowej w seriach o Harrym Potterze i Percym Jacksonie

Author: Ewelina Niemiec

Citation style: Niemiec Ewelina. (2018). Zjawisko przekazywania pamięci zbiorowej w seriach o Harrym Potterze i Percym Jacksonie. W: B. Niesporek-Szamburska, M. Wójcik-Dudek (red.), "(Od)pamiętywanie - gry z przeszłością w literaturze dla dzieci i młodzieży" (S. 203-212). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

Ewelina Niemiec

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Zjawisko przekazywania pamięci zbiorowej w seriach o Harrym Potterze i Percym Jacksonie

Harry Potter i Percy Jackson to główni bohaterowie serii powieściowych dla młodzieży mieszczących się w obrębie literatury *fantasy*. Obaj zrobili wśród nastolatków oszałamiającą karierę. Zarówno powieści o przygodach Harry'ego Pottera, jak i cykl *Percy Jackson i bogowie olimpijscy*¹ mieszczą się w grupie utworów bestsellerowych, o których Alicja Baluch pisze, że „dobrze się sprzedają”, a elementem sprzyjającym temu zjawisku jest reklama i szeroko zakrojone kampanie marketingowe, aż w końcu odbiorca „czyta, czyta i czyta”². Jak wykazała Honorata Pilzak, wymienione komponenty powodują, że młody człowiek jest niemal osaczony przez promowanego bohatera i sięga po książkę, nawet jeśli był do niej sceptycznie nastawiony³.

¹ Na cykle składają się: cykl o Harrym Potterze: J.K. ROWLING: *Harry Potter i kamień filozoficzny*. Przeł. A. POLKOWSKI. Poznań 2000; J.K. ROWLING: *Harry Potter i komnata tajemnic*. Przeł. A. POLKOWSKI. Poznań 2000; J.K. ROWLING: *Harry Potter i więzień Azkabanu*. Przeł. A. POLKOWSKI. Poznań 2001; J.K. ROWLING: *Harry Potter i czara ognia*. Przeł. A. POLKOWSKI. Poznań 2001; J.K. ROWLING: *Harry Potter i Zakon Feniksa*. Przeł. A. POLKOWSKI. Poznań 2004; J.K. ROWLING: *Harry Potter i Księżę Półkrwi*. Przeł. A. POLKOWSKI. Poznań 2006; J.K. ROWLING: *Harry Potter i insygnia śmierci*. Przeł. A. POLKOWSKI. Poznań 2008.

Cykl *Percy Jackson i bogowie olimpijscy*: R. RIORDAN: *Złodziej pioruna*. Przeł. A. FULIŃSKA. Kraków 2009; R. RIORDAN: *Morze potworów*. Przeł. A. FULIŃSKA. Kraków 2009; R. RIORDAN: *Kłątwa tytana*. Przeł. A. FULIŃSKA. Kraków 2010; R. RIORDAN: *Bitwa w labiryncie*. Przeł. A. FULIŃSKA. Kraków 2010; R. RIORDAN: *Ostatni olimpijczyk*. Przeł. A. FULIŃSKA. Kraków 2010.

² A. BALUCH: *Książka jest światem. O literaturze dla dzieci małych oraz dla dzieci starszych i nastolatków*. Kraków 2005, s. 97.

³ Zob. H. PILZAK: *Demiurgowie masowej wyobraźni – o wpływie mediów na zainteresowania czytelnicze młodych odbiorców literatury*. W: *Nowe opisanie świata*.

Skala zainteresowania Harrym Potterem jest tak wielka, że serii o tym bohaterze poświęcono wiele prac naukowych, utrwaliło się też pojęcie *potteromanii*, a niektórzy badacze nazywają się nawet *poterologami*⁴. Można znaleźć prace zarówno zagorzałych przeciwników młodego czarodzieja, doszukujących się w powieściach J.K. Rowling wątków satanistycznych⁵, jak i zwolenników, którzy pomagają odnaleźć wartości edukacyjne⁶. Na popularność obu bohaterów wpłynęły również filmy nakręcone na podstawie powieści.

Pierwszy ze wspomnianych bohaterów rozpoczął swój czytelniczy żywot u progu nowego tysiąclecia, drugi zaś — niecałe dziesięć lat później. Nie jest odkrywcze spostrzeżenie, że Rick Riordan inspirował się w swej pracy dorobkiem Joanne Rowling⁷. Możemy więc w obu cyklach dostrzec podobną konstrukcję fantastycznego świata opartego na pradawnych fascynacjach ludzkości — magii i mitologii greckiej. W obu cyklach sąsiadują one z realistycznym światem współczesnym, którego przeciętni mieszkańcy nie zdają sobie sprawy z istnienia równoległej rzeczywistości. Punktem centralnym przestrzeni tych światów jest miejsce kształcenia, rozwijania umiejętności młodego pokolenia. U Rowling staje się nim Hogwart — Szkoła Magii i Czarodziejstwa, u Riordana — Obóz Herosów. Jednak najważniejszym elementem łączącym świat czarodziejów i świat bogów jest główny bohater.

Zarówno Harry, jak i Percy zjawiają się w wykreowanym przez autora świecie, nie znając panujących w nim reguł ani, co ważniejsze dla niniejszych rozważań, jego historii. Obaj muszą w przyspieszonym tempie zapoznać się z wydarzeniami, które mają istotny wpływ na ich funkcjonowanie w nowej rzeczywistości. Żadnemu z nich nie mogą w tym pomóc rodzice

Literatura i sztuka dla dzieci i młodzieży w kręgach oddziaływań. Red. B. NIESPOREK-SZAMBURSKA, M. WÓJCIK-DUDEK. Katowice 2013, s. 373–385.

⁴ Zob. D. KOWALEWSKA: *Harry i czary-mary, czyli o wartościach edukacyjnych w cyklu powieści „Harry Potter” J.K. Rowling.* Kraków 2005.

⁵ Zob. A. POSACKI: *Harry Potter i okultyzm — „magiczna” wyobraźnia czy realistyczna magia?* Gdańsk 2006. Por. G. KUBY: *Harry Potter — dobry czy zły?* Przeł. D. i W. MUSZYŃSCY. Radom 2006.

⁶ Zob. D. KOWALEWSKA: *Harry i czary-mary... Por. Harry Potter. Fenomen społeczny. Zjawisko literackie. Ikona popkultury.* Red. W. KOSTECKA, M. SKOWERA. Warszawa 2014; J. GAARE, O. SJAASTAD: *Harry Potter — filozoficzny czarodziej.* Przeł. I. ZIEMNICKA. Warszawa 2007.

⁷ Kiedy Daria Jankowiak (D. JANKOWIAK: *Harry Potter w polskiej prasie — od książek do potteromanii.* W: *Harry Potter. Fenomen społeczny...*, s. 23–24) zastanawiała się nad następcą Harry'ego Pottera, nie wymieniła wśród swoich typów Percy'ego Jacksona, mimo to jest on dość rozpoznawalny wśród uczniów starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjum. Niestety, jego popularność została zabita przez słabe (w mojej ocenie) adaptacje filmowe. W przypadku *Harry'ego Pottera* filmy działały na jego korzyść.

czy inni krewni należący do tego świata, bo żaden z nich przychylnych sobie osób wśród najbliższej rodziny nie ma⁸.

Interesujące wydaje się zatem pytanie: kim są osoby, które pomagają im włączyć się do pamięci zbiorowej nowego świata?

Kilka słów o pamięci

Zanim przejdę do rozważań szczegółowych, kilka myśli poświęcę samej pamięci. W jednym z wywiadów Wiesław Myśliwski poczynił następujące spostrzeżenie: „Przyzwyczailiśmy się myśleć, że pamięć jest to coś, co pamiętamy. Otóż nie, pamięć spełnia bardzo wiele funkcji. Pocięsza nas, konstytuuje naszą osobowość, moralność, tworzy nas”⁹. Myśl ta staje się szczególnie ważna w kontekście przywoływanych bohaterów. Wkraczając w inną rzeczywistość, obaj nastolatki muszą odnaleźć swoją nową tożsamość, do swojego wyobrażenia o świecie muszą włączyć to, czego dowiedzą się o nowej przestrzeni swojego funkcjonowania.

Ani Harry Potter, ani Percy Jackson nie są zanurzeni w pamięci zbiorowej świata, do którego wkraczają. Chłopcy muszą się nauczyć funkcjonowania według innych zasad niż dotychczas, poznać stworzenia, których istnienie przeciętnemu śmiertelnikowi nie mieści się w głowie. Jak zauważa Magdalena Saryusz-Wolska we wprowadzeniu do *Pamięci zbiorowej i kulturowej*, „zbiorowe pamiętanie krystalizuje tożsamość”¹⁰. To stwierdzenie koresponduje z myślą Wiesława Myśliwskiego, włączając nasze jednostkowe pamiętanie do pamięci społecznej. Dzięki niej nasze bycie w zbiorowości jest pełniejsze.

Sama pamięć zbiorowa jest sumą tego, co zostaje utrwalone w pamięci jednostek pod wpływem procesów społecznych¹¹. Akt zapamiętywania, choć odczuwany jako osobisty, determinuje tożsamość zbiorową. Małgorzata Głowacka-Grajper w pracy *Transmisja pamięci*¹² mówi o „wspólnocie pamięci”, w której zakorzenieć się można na dwa sposoby. Pierwszą dro-

⁸ Matka Percy'ego ma pewną wiedzę o świecie bogów i herosów, jednak w czasie wchodzenia bohatera w ten świat nie bierze udziału w akcji.

⁹ *Kolista przestrzeń pamięci*. Z Wiesławem MYŚLIWSKIM rozmawia Andrzej FRANASZEK. „Tygodnik Powszechny” 1997, nr 44, s. 12.

¹⁰ M. SARYUSZ-WOLSKA: *Wprowadzenie*. W: *Pamięć zbiorowa i kulturowa. Współczesna perspektywa niemiecka*. Red. M. SARYUSZ-WOLSKA. KRAKÓW 2009, s. 20.

¹¹ Zob. M. GŁOWACKA-GRAJPER: *Transmisja pamięci. Działacze „strefy pamięci” i przekaz o Kresach Wschodnich we współczesnej Polsce*. Warszawa 2016, s. 31.

¹² *Ibidem*, s. 33.

gą jest urodzenie się w danym społeczeństwie, co automatycznie określa miejsce członka wspólnoty w sferze pamięci. Drugą możliwością polega na świadomym wyborze wejścia do „wspólnoty pamięci”. Jego konsekwencją jest konieczność „nauczenia się grupowej kultury”¹³.

Obaj bohaterowie, którzy znaleźli się w polu moich badawczych zainteresowań, nie są początkowo świadomi przynależności do wspólnot, z którymi związani są pochodzeniem. Harry Potter mieszka u Dursley’ów, którzy ukrywają jego magiczne korzenie, natomiast mama Percy’ego nie zdradza mu tożsamości jego boskiego ojca. Kiedy upominają się o nich nowe społeczności, nie mają żadnej świadomości społecznej, choć nie żyją zupełnie poza nimi. Żeby Percy i Harry mogli się dowiedzieć, kim właściwie są, i stanowić integralną część nowych grup społecznych, muszą odkryć, na czym zasadza się ich integralność — muszą włączyć się w pamięć zbiorową. Nie jest to zwyczajne dołączanie do nowej społeczności. Jest to proces znacznie głębszy, pozwalający uniknąć efektu „nowego” w grupie lub go zminimalizować.

Małgorzata Głowacka-Grajper zwraca również uwagę na aksjologiczny wymiar pamięci zbiorowej. Staje się ona „pasem transmisyjnym wartości danej grupy”¹⁴. Zatem proces zakorzenienia bohaterów otrzymuje dodatkowy wymiar — zyskują oni nie tylko świadomość wydarzeń, które ukształtowały społeczeństwo stające się ich nowym środowiskiem, ale również podzielają jego wartości. Nie może się stać inaczej, ponieważ sposób patrzenia na nową grupę kształtowany jest przez sposób narracji o przeszłości.

Kto pamięta?

W centrum mojej uwagi znalazły się osoby pozwalające bohaterom na zyskanie wiedzy o przeszłych wydarzeniach. W obu wypadkach największa dawka informacji zostaje przekazana odbiorcy w pierwszym tomie serii. Przyjrzyjmy się najpierw wypowiedziom dotyczącym Harry’ego Pottera, ponieważ powieści J.K. Rowling powstały wcześniej.

Na początek kilka uwag porządkujących. Harry to *chłopiec, który przeżył*¹⁵. Jest jedyną osobą, której nie tylko nie zabiło zaklęcie *Avada kedavra*, ale odbiło się ono od Harry’ego i zraniło najpotężniejszego czaro-

¹³ Ibidem.

¹⁴ Ibidem, s. 53.

¹⁵ Ibidem, s. 5. Są to pierwsze słowa, tytuł pierwszego rozdziału.

dzieja opisywanych czasów, Lorda Vordemorta. Rodzice chłopca nie mieli tyle szczęścia — mają sierota do czasu osiągnięcia 11 lat, czyli wieku odpowiedniego do pójścia do Hogwartu, wychowywał się u wujostwa, w mugolskiej niemagicznej rodzinie. Kiedy chłopiec trafił do Dursley'ów, miał zaledwie rok, nie mógł więc pamiętać, co go spotkało, a ciotka i wuj nie mieli powodu, by mu o tym opowiedzieć. Na kilka dni przed 11. urodzinami świat czarodziejów upomina się o młodego Pottera i w tym momencie rozpoczynają się wydarzenia, które skutkują wprowadzeniem Harry'ego do rzeczywistości będącej cały czas o krok od niego, ale wciąż jeszcze nieznannej.

Osób, które pomagają Harry'emu w zdobyciu koniecznej wiedzy, włączeniu się w pamięć zbiorową, jest wiele. Skupię się na pięciu z nich.

Pierwszą osobą magiczną, z którą styka się młody czarodziej, jest Rubus Hagrid — gajowy Hogwartu. Jest on w połowie olbrzymem, dzięki temu wyróżnia się z tłumu, zarówno wśród czarodziejów, jak i mugoli. Swoim wyglądem przypomina dzikusa. Odgrywa jednak znaczącą rolę w życiu Harry'ego. Ponieważ chłopiec nic nie wie o magii i czarodziejach, gajowy musi opowiedzieć mu o historii Voldemorta oraz o śmierci Lily i Jamesa Potterów. Jako że znał ich osobiście, jest również pierwszą osobą, która informuje bohatera o jego wielkim podobieństwie do rodziców, a później przekazuje mu album z ich fotografiami.

Hagrid nie jest zbyt inteligentny, ale za to wrażliwy, co powoduje, że jego opowieści stają się chaotyczne. Próbuje przekazać Harry'emu prawdę w możliwie delikatny sposób, jednak nie radzi sobie z doborem słów i układaniem ich w zdania. W jego słowach pobrzmiewa troska o chłopca, co przyczynia się do zyskania zaufania sieroty.

Kolejną postacią pojawiającą się na kartach książki jest Ronald Wesley, płomiennowłosy rówieśnik Harry'ego. Nie może dostarczyć bohaterowi wielu informacji historycznych z racji wieku, ale jest odpowiednią osobą do odsłaniania uroków magicznych rozrywek czy zwyczajów panujących w domach czarodziejów. To właśnie Ron je z Harrym pierwsze czarodziejские słodczyce i jest źródłem wiedzy o zasadach quidditcha. Odwiedzając rodzinny dom Wesley'ów, Harry obserwuje życie, jakiego nigdy nie zaznał, jest ono naturalne dla jego mieszkańców, ale nie dla osoby wychowanej w najbardziej mugolskiej rodzinie na świecie. Nie może zatem dziwić, że informacje przekazywane przez Rona są z jednej strony pełne zdziwienia niewiedzą jego nowego przyjaciela, z drugiej — pełne uproszczeń, które bohater najczęściej sam musi rozszyfrować.

Inną interesującą osobą w omawianym kontekście jest Hermiona Granger. To — tak jak Ron Wesley, rówieśniczka Harry'ego. Dziewczyna nie może czerpać wiedzy z własnego doświadczenia w świecie czarodziejów, ponieważ pochodzi z rodziny dentystów (mugoli). Za to dzięki swej

ambicji, inteligencji i pracowitości bardzo szybko odnajduje się w świecie, do którego wkracza. Jeszcze przed rozpoczęciem pierwszego roku szkolnego nauczyła się na pamięć podręczników. Dało jej to solidne podstawy, dzięki którym mogła udzielić Harry'emu w ciągu dalszych zdarzeń wielu rad. Ponieważ pod względem poziomu wiedzy bardzo szybko zaczęła przewyższać przeciętnych czarodziejów, służyła swoją wiedzą nie tylko jemu, ale i Ronowi.

Opinie Hermiony wypowiedane są nieco przemądrzałym tonem, choć wraz z rozwojem fabuły bohaterka nieco łagodnieje. To, co się nie zmienia, to dokładność podawanych treści. W kreacji tej postaci autorka zadbała o staranny język i konsekwencję w wyjaśnianiu podanych informacji.

Albus Persiwal Wulfryk Brian Dumbledore¹⁶, dyrektor Hogwartu, jest niekwestionowanym autorytetem w świecie magii. Oprócz kierowania szkołą ma wiele zajęć związanych z innymi pełnionymi funkcjami. O jego umiejętnościach świadczy fakt, że tylko jego może bać się groźny Lord Voldemort. Choć o postaci tego wielkiego czarodzieja można się dowiedzieć z kart cyklu wielu szczegółów, jego rozmowy z Harrym nie należą do częstych. Ich liczba zwiększa się pod koniec serii, ale wtedy Harry nie jest już nieświadomym chłopcem. Zawsze jednak Dumbledore przewyższa go wiedzą, ponieważ jak sam o sobie mówił — był mądrzejszy od większości ludzi. W tych rzadkich rozmowach nauczyciel niejednokrotnie odsłania przed Harrym tajemnice nieznanne szerokiemu kręgowi czarodziejów. Mając za sobą rzetelną edukację i ogromne doświadczenie, zawsze właściwie i precyzyjnie dobiera słowa, niczego nie wypowiada przypadkowo. Innymi słowy — przemawia przez niego mądrość.

Ostatnim przywoływanym przeze mnie bohaterem cyklu o Harrym Potterze jest Severus Snape. Zdecydowanie nie należał on do osób lubianych przez głównego bohatera. Dopiero ostatnie minuty jego życia zmieniły opinię młodzieńca o tym niesympatycznym profesorze eliksirów i obrony przed czarną magią, a w końcu także dyrektorze Hogwartu po śmierci Dumbledora. Snape nie należy do osób, które przychodzą na myśl, kiedy analizuje się postaci wprowadzające głównego bohatera w świat czarodziejów. Dostarczył on Harry'emu cennej wiedzy zaledwie dwa razy. Za pierwszym razem młody czarodziej, eksplorując pamięć nauczyciela, zobaczył w niej niezbyt korzystny obraz ojca, którego dotąd idealizował. Za drugim razem Snape przekazał mu w obliczu śmierci część własnej pamięci. Dzięki tym wspomnieniom Harry zrozumiał wiele kwestii i odkrył inne oblicze ponurego mężczyzny, którego do działania motywowała miłość do matki

¹⁶ Przy opisie Albusa Dumbledore'a i Severusa Snape'a korzystałam z pracy magisterskiej napisanej pod kierunkiem Profesora Kazimierza Ożoga: R. PARTYKA-STANKIEWICZ: *Językowy obraz wybranych nauczycieli w cyklu powieściowym o Harrym Potterze*. Rzeszów 2013.

chłopca. Warto zauważyć, że Snape przekazuje, daje możliwość wejrzenia w przeszłość, ale w nią nie wprowadza. Czynią to za niego obrazy jego umysłu, niejako poza nim samym.

Harry Potter korzystał też z wiedzy i pamięci wielu innych czarodziejów, jednak uznałam przywołane postaci za najbardziej wpływające na jego losy.

Percy, a właściwie Perseusz Jackson, to bohater drugiej wybranej przeze mnie serii. Wpływ autorki *Harry'ego Pottera* jest bardzo widoczny na kartach *Percy'ego Jacksona i bogów olimpijskich*. Tak jak w przypadku pierwszego przywołanego cyklu, i tu zarysuję w kilku zdaniach świat przedstawiony.

Głównego bohatera poznajemy w wieku 12 lat. Do tej pory chodził do normalnej szkoły, ale nieustannie przyciągał kłopoty. Odbiorca bardzo szybko dowiaduje się, że stały za nimi potwory dostrzegające aurę dziecka Posejdona, bo nim właśnie jest Percy. Chłopiec dowiedział się o tym u zarania akcji. W świecie przedstawionym dzieci podobnych do bohatera, mających za jednego z rodziców boga, jest więcej. Dla nich powstało miejsce nazywane Obozem Herosów, w którym mogą doskonalić swoje nadzwyczajne zdolności i przebywać we własnym towarzystwie. Początkowo bohater przeżywa szok. Jak każdy przeciętny nastolatek, sądził do tej pory, że wierzenia starożytnych Greków nie mają nic wspólnego z rzeczywistością, są tylko jednym z pierwszych sposobów na wyjaśnienie zjawisk przyrody.

Jeszcze zanim minął szok i bohater zebrał wszystkie potrzebne mu informacje, został wplątany w intrygę między bogami. Z tego powodu i dla ochrony przed potworami trafia na Wzgórze Herosów, gdzie musi stać się częścią społeczności półbogów, a do tego potrzebuje pamięci innych osób.

W przypadku Percy'ego wiedza o sąsiedniej rzeczywistości dociera do niego, zanim powinien by się o niej dowiedzieć. Wszystko to za sprawą pana Brunera — nauczyciela łaciny. Właśnie dzięki tej postaci chłopiec posiadał część wiedzy dotyczącej bogów i ich świata. Jako pedagog, pan Bruner korzystał z metod, które dziś nazwalibyśmy aktywnymi. Percy wspomina gry, oglądanie kolekcji przedmiotów pochodzących ze starożytności, ale też opowiadanie fascynujących historii.

Pod postacią nauczyciela łaciny ukrył się Chejron — centaur, który zajmował się w Obozie szkoleniem półbogów. Riordan pominął mit, w którym Chejron po zranieniu przez Heraklesa zamiast wielkiego cierpienia wybrał śmierć. W jego powieściach centaur może żyć tak długo, jak trzeba będzie szkolić, nauczać herosów. Zaufanie Percy'ego do Chejrona zostało zbudowane, nim chłopak trafił do Obozu Herosów. Oczekiwaliśmy zatem, że stanie się on głównym źródłem wiedzy o nowej rzeczywistości. I tak się

dzieje. To od niego młody heros dowiaduje się, że bogowie nie są jedynie wyobrażeniem Greków, gdzie znajduje się ich siedziba czy jak przebiegał konflikt pomiędzy tytanami a bogami. Chejron reprezentuje nauczyciela z krwi i kości. Stara się nie dawać gotowych rozwiązań, ale zmuszać chłopca do kojarzenia znanych mu faktów.

Innym bohaterem, którego Percy spotkał jeszcze przed przybyciem do obozu, jest Grover Underwood. Z pozoru był to niezgrabny kaleka chodzący do jednej klasy z głównym bohaterem. Okazało się jednak, że w gruncie rzeczy jest satyrem, do którego zadań należała opieka nad młodym herosem. Pomiedzy Groverem i Percym zawiązała się przyjaźń. W jej rezultacie bohaterowie wyprawiają się wspólnie na misję w pierwszej części cyklu. Satyr nie jest skory do opowiadania o bogach, więcej może opowiedzieć o życiu herosów czy poszukiwaniach Pana. Jednak to właśnie od niego Percy dowiaduje się nie tylko o śmierci Thalii, ale również o umowie Wielkiej Trójki. Mimo że kozłonóg ma już 28 lat, wciąż jest niedojrzałym satyrem. Sytuuje go to na jednym poziomie z nastoletnim Percym, o czym świadczy również jego język. Nie góruje on w warstwie stylu nad swoim podopiecznym.

Ostatnią ważną osobą w zdobywaniu przez Percy'ego wiedzy i tożsamości w nowej rzeczywistości jest Annabeth, córka Ateny. Po matce odziedziczyła niespotykaną mądrość, ciągły głód wiedzy, strategiczne myślenie. Jako rówieśniczka głównego bohatera, na początku akcji ma 12 lat i od 5 lat, jako jedna z nielicznych, prawie nie opuszcza obozu. Może zatem uchodzić za specjalistkę w dziedzinie funkcjonowania herosów. Dodatkowo, wykorzystując swój potencjał, świetnie orientuje się w relacjach pomiędzy bogami i w przyczynach konfliktów. Jest cennym źródłem wiedzy dla nowego przyjaciela, choć początkowo podchodzi do niego lekceważąco, co łatwo daje się zauważyć w jej wypowiedziach. Z czasem lekceważenie znika i bohaterka traktuje Percy'ego w rozmowie jako równego partnera.

Trzej przywołani przeze mnie bohaterowie to osoby najbliższe Percy'emu Jacksonowi. Dzięki nim chłopiec poradził sobie z początkiem swego funkcjonowania w świecie bogów i potworów, a nawet stał się częścią tego świata.

Podsumowanie

W obu przywołanych cyklach możemy zauważyć pewną analogię w kreowaniu bohaterów przez autorów. Zarówno Joanne Rowling, jak i Rick Riordan kreują niezdarnego, przestraszonego przyjaciela główne-

go bohatera, dzięki któremu nowy świat jest dla Percy'ego czy Harry'ego łatwiejszy do oswojenia. Hermione i Annabeth mają wiele wspólnych cech, które można zamknąć w dwóch słowach: przyjaciółka prymuska. Każda z nich ma ogromny potencjał wiedzy i potrzebę ciągłego rozwoju. Trzeci spójny typ to nauczyciel. W gruncie rzeczy Dumbledore'a i Chejrona łączy sporo — ogromne zaufanie, autorytet, długie życie (choć perspektywa jest inna), a co za tym idzie, wielkie doświadczenie i szacunek, jakim darzą go nie tylko uczniowie, ale też cała społeczność, do której należą¹⁷.

Wgłębiając się w analizowane powieści, poznajemy mechanizmy budowania tożsamości. Chodzi tu nie tyle o jednostkową samoświadomość, ile bycie częścią grupy społecznej. Znaczenie tego zjawiska jest podkreślane w przypadku obu bohaterów. Dopiero wkraczając do „wspólnoty pamięci”, stają się w pełni sobą.

Przywołane cykle powieściowe o Harrym Potterze i Percym Jacksonie to ciekawe źródło obserwacji mechanizmów budowania przez młodych ludzi tożsamości z okrucich przeszłej wiedzy, bo choć dzisiejsi nastolatki raczej nie trafią do Hogwartu czy Obozu Herosów, to trafiają do nowych szkół, w których czeka ich nowa rzeczywistość, a wraz z nią być może przyjaciel łajza i przyjaciółka prymuska. Kto wie, jaką tajemnicę będzie skrywał nauczyciel?

¹⁷ Podobieństwo można zauważyć również pomiędzy Severusem Snapem i panem D., ale drugi z nich nie znalazł się wśród analizowanych postaci.

Ewelina Niemiec

The phenomenon of transferring collective memory in the series about Harry Potter and Percy Jackson

Summary

The article treats about persons sharing their memories with Harry Potter and Percy Jackson — the main characters of a series of books for teenagers. Both characters step into the world unknown for them and they need help in joining collective memory of the new community. Rebus Hagrid, Ronald Wesley, Hermione Granger, Albus Dumbledore and Severus Snape were mentioned in the analysis of the series about the young wizard. The characters from the cycle *Percy Jackson and the Olympians* are Charon, Grover Underwood and Annabeth Chase. The article has pointed out to the similarities in creating the characters in both series under analysis.

Key words: collective memory, Harry Potter series, Percy Jackson series, hero's creation

Эвелина Немец

Явление передачи коллективной памяти в сериях
о Гарри Поттере и Перси Джексоне

Резюме

В статье говорится о людях, которые делятся своей памятью с Гарри Поттером и Перси Джексоне — героями серии книг для юношества. Оба героя вступают в неизвестный им мир и требуют помощи для того, чтобы включиться в коллективную память нового социума. В работе приводятся образы Рубеуса Хагрида, Рональда Уизли, Гермионы Грейнджер, Альбуса Дамблдора, а также Северуса Снегга из серии о молодом волшебнике. В свою очередь, персонажи серии *Перси Джексон и Олимпийцы* — это Хирон, Гроувер Ундервуд и Аннабет Чейз. Автор указывает на схожесть образов героев обеих серий.

Ключевые слова: коллективная память, серия о Гарри Поттере, серия о Перси Джексоне, образ героя